

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

פרשת
כי תשא

כ"ב אדר
תשפ"א

1066

שבת פרה

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

5:25 | 5:12 | 5:20 | 5:05 **הדלקת נרות**

6:19 | 6:18 | 6:19 | 6:17 **מוצאי שבת**

6:57 | 6:55 | 6:54 | 6:57 **רבינו תם**

משכיל לדוד

מהמשכן למדנו את הדרך ל"ושכנתי בתוכם"

כעבדים המשמשים את הרב לעשות את רצונו ולעבודו. ומתוקף מעלת תפקיד זה, חובה עלינו לשמור את עצמנו בקדושה וטהרה במחשבה ובמעשה בנקיות מופלגת, כדי שנהיה ראויים לעמוד ולשרת את מלך מה"מ הקב"ה, שהרי אין לבא אל המלך בלבוש שק.

נקודה נוספת יש לנו ללמוד מהכיור שהיה עשוי מהמראות הצובאות. כשאדם עומד מול המראה ודמותו ניצבת מול עיניו, יכול מצב זה לעורר את האדם ולזכור שעין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. וכשיגיע האדם לדרגת "שויתי", לראות את הפנקס פתוח והיד רושמת, אז ודאי ישמור את עצמו בנקיות ובוזהירות מכל חטא ורלב, ויזכה בזה להשראת השכינה בתוכו.

בהמשך הפרשה מצווה התורה לרקוח שמן משחת קודש ובו למשווח את המשכן וכליו. השמן רומז הוא למעשים טובים - טוב שם משמן טוב, וכן איתא בתדא"ר (ז) - ואין שמן אלא מעשים טובים, שנאמר "לריח שמניך טובים" לריח מעשיך טובים, ע"כ. צריך האדם להשתלם במידות טובות ובמעשים טובים שיהיו מעשיו מרובים מחכמתו ולקנות לעצמו שם טוב, להיות אהוב למעלה ונחמד למטה. וכמו שהשמן קידש את המשכן וכליו, כך מעשיו הטובים של האדם הופכים את גופו להיות קודש ואז תשרה עליו שכנת עוזו וכבודו.

המצווה הרביעית בפרשה היא מעשה הקטורת. בה נרמזו כמה הנהגות ודרכים ישרות, הראויים והנצרכים לת"ח ולכל החפץ לזכות להשראת השכינה. על הפסוק "ממולח טהור קודש" דרשו חז"ל במסכת כלה (ג, ב) תלמיד חכם צריך להיות ערב לכל אדם, ולא יהיה כקדרה שאין בה מלח. תלמיד חכם צריך להיות נוח לשמים ונוח לבריות, שיאמרו עליו ראו פלוני שלמד תורה כמה נאים מעשיו, ובכך גורם הוא לקידוש שם שמים ולהאהיב את התורה על הבריות. ובוה הוא מרבה תורה בעולם, כאשר יראו את כבודה של תורה ואיך מעדנת מרוממת ומגדלת את האדם וידבקו בה לקנות את מעלותיה. וממילא מתגדל שמו של הקב"ה בעולמו, וזה השראת השכינה.

עוד רומזת הקטורת לחובת הערבות ההדדית בכלל ישראל, ובפרט ערבות הצדיקים כלפי הרשעים. ונרמז זה בסממן החלבנה שריחה רע ואעפ"כ הכניסה הכתוב בכלל הבשמים. ואמרו חז"ל (כריתות ו, ב) כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רעה ומנאה הכתוב עם סממני הקטורת. וביאר רבינו בחיי בפרשתנו וז"ל - ובא לרמוז שאין לנו להקל ברשעים פושעי ישראל שלא יהיו בכלל תעניתנו ותפלתנו. וכמו שאמרו רז"ל, כל אגודה שאין בה מפושעי ישראל אינה אגודה. ובאר זה, כי שם שמים מתעלה ומתקדש בשעה שהרשעים חוזרים בתשובה ונמנן בכלל הצדיקים, שאם לא כן הצדיקים נתפשים עליהם מפני הערבות שהרי כל ישראל ערבים זה לזה, ע"כ. הנה הערבות ההדדית כלפי רשעי ישראל לקרבם לאבינו שבשמים גורמת לעילוי וקידוש שם שמים והאדרת מלכות ה' בעולם, והיא היא השראת השכינה.

בפרשה זו נכללו כמה ציונים והלכות השייכים לבנית המשכן והעבודה בו. וכבר כתב האלשיך הקדוש עה"פ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל. ויסוד לדבריו מצאנו בזה"ק (תקנ"ז בהקדמה יג, א) - תיקונא דגופא כתיקונא דמשכנא. מבנהו וצביונו הרוחני של היהודי כתבנית ודוגמת המשכן.

ומבנין המשכן צורתו ותבניתו ואופן העבודה בו - שכל אלו הביאו להשראת השכינה בתוכו - נכיר ונלמד את דרך עבודתנו, לטהר ולקדש את עצמינו, ולהכשיר אותנו להיות ראויים ל"ושכנתי בתוכם".

המצווה הראשונה בפרשה זו, היא מצוות נתינת מחצית השקל למנות את עם ישראל, ומהם נעשו האדנים - הבסיס והמעמיד למשכן. ובוה נצטוונו "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל", כל אחד מישראל נתן מחצית בלבד לא יותר ולא פחות. והטעם בהוראה זו - ביארו ב"דעת זקנים" - שלא יוכל העשיר לומר חלקי גדול במקדש יותר ממך, לכן כולן שווים בו. ועל דרך זה יש לפרש דלכך ציוותה תורה לתת מחצית דוקא ולא מטבע שלם, להסיר מלב האדם רגש של גאווה והתנשאות, שירגיש תמיד שהוא חצוי ונעדר השלימות. וכמאמר הכתוב "לב נשבר ונדכה א-להים לא תבזה", ורחמנא ליבא בעי, שיהיה חצוי ושבור כנכע בפניו ואינו מתגאה.

עוד פירשו המפרשים דהמחצית באה להורות וללמד, שכל יחיד ויחיד בפני עצמו הוא חצוי וחסר השלימות, ורק בהתחבר לרעהו להתקשר אל הכלל אז ישיג את מעלת השלימות. שלימות היהודי באה רק ע"י אחדותו, ובוה מעלת כלל ישראל וייחודם ע"פ כל האומות שהם אחד ממש.

ושני ענינים אלו - ההכנעה והאחדות - תולים זה בזה. שלא יתכן אחדות וקשר בן אדם לחברו אם נגוע הוא במידת הגאווה. שהגאה בונה במה לעצמו ולעולם ימצא את מעלתו ע"פ חברו ויבליט אותה, וכיצד יתחבר ויתקשר לאחר הנגרע בערכו ממנו לפי הבנתו, ופשוט.

וכשם שההכנעה והשפלות, והאחדות שבאה בעקבותם היו את הכח המעמיד למשכן - מהם עשו את האדנים בסיס אהל מועד. כך במשכן הפרטי של כל יהודי יהודי, יסודותיו הם ההרחקה ממידת הגאווה שהיא היפך השראת השכינה. שהרי על הגאה אומר השי"ת אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת (סוטה ה, א). ועל העניו והשפל נאמר (ישעיה נה, טו) "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח". והאחדות וסגולת הכלל היא גם תנאי להשראת השכינה, שאין השכינה שורה פחות מעשרה. ואף השי"ת לא ירד על הר סיני רק לאחר שנתקיים בעם ישראל "ויחן שם ישראל נגד ההר" - כאיש אחד בלב אחד.

הענין השני בפרשתנו העוסק בבניית המשכן, הוא פרשת הכיור וכונו. ממנו התקדשו הכהנים ורחצו ידיהם ורגליהם, לטהר עצמם ולהכין את גופם לשרת את השי"ת בקדושה וטהרה. וכל יהודי הוא בבחינת כהן המשרת את השי"ת בעבודתו ותפילתו. שהרי כל מעשינו ותפקידנו בעולם הוא

הילולא דצדיקא

- כב - רבי אלעזר הלוי בן טובו
- כג - רבי יאשיהו פינטו זיע"א הרי"ף
- כד - רבי אליהו הכהן מח"ס 'שבט מוסר'
- כה - רבי גרשון מוקיטוב
- כו - עובדיה הנביא
- כז - רבי שלמה אלישוב בעל 'לשם שבו ואחלמה'
- כח - רבי משה חברוני ראש ישיבת 'חברון'
- כט - רבי גרשון ליבמן ראש ישיבת 'אור יוסף'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליטי"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

ממה התלהבו הכפריים מהודו?

בשבוע שבו אנו קוראים על מעשי העגל, סיפר הגאון ר' יחיאל מאיר צוקר שליטי"א ('דורש טוב') על יהודי - בנו של אחד משופטי בית המשפט העליון שחזר בתשובה, והיום הוא תלמיד חכם גדול. והוא סיפר סיפור מדהים על הגורם המרכזי לחזרתו בתשובה:

הסיפור התחיל כשהצעיר החליט שהוא יצא לטיול בהודו, קצת להתאוורר. בהודו יש חוק שאסור לאדם שבא לחוף הים להביא עמו משקאות חריפים מהבית, אלא - אם רצונו לשתות - עליו לקנות זאת בקיוסק הממוקם על חוף הים. כך יכולים הזכיינים, שזכו במרכז על ניהול הקיוסק, לגבות מחיר מפולפל על כל פחית בירה. אדם שנתפס כשהוא מוציא פחית בירה מתיקו - צפוי לקנס כספי גבוה.

מיידענו החליט לא להיות 'פרייאר', ולא הסכים בשום פנים לשלם חמישה דולר על פחית בירה שעולה חצי דולר בחנות רגילה, וכמובן הביא איתו פחית מהבית בתוך התיק.

באותו רגע ששלף את הפחית מהתיק, קפץ לעברו הודי אחד, והחל לצעוק עליו באנגלית "גנב! חצוף!"

לאחר שסינן לעברו עוד כמה קללות מפיו. לפתע - בבת אחת נעצר, ופנה אליו: "רגע! האם אתה יהודי?" ומשהשיב בחיוב, החל הלה להתנצל: "סליחה! לא התכוונתי! לא התכוונתי לפגוע ביהודי..."

ההודי מיהר להסתלק, אך לאחר כמה דקות חזר ושאל: "האם תוכל לעשות לי טובה, ולבוא איתי אל הכפר שלי? יש לי וספה, ואני מבטיח לך שבדרך לכפר, אכנס איתך לכל מיני אתרים מעניינים, שתהנה מהם מאוד. הרי באת לכאן כדי להנות - סמוך עלי, ואתה תהנה!"

ההודי עמד בהבטחתו. הוא הכניס אותו לכל מיני מקומות מדהימים ביפויים, שאמנם העריכו את משך הנסיעה, אבל הדבר היה שווה בהחלט.

בסופו של דבר הגיעו לכפר. לפי התנהגותם של התושבים, שהתייחסו להודי בהדרת כבוד, מסתבר שהוא היה המוכתר של הכפר. הוא הורה לאורח לשבת על ספסל שעמד במרכז הכפר, ולהמתין. הוא בעצמו נסע עם הווספה, וקרא לכל תושבי הכפר להתאסף ולבוא אל הספסל עליו ישב הבחור.

כעבור דקות ספורות התאספו כל תושבי הכפר, הודים כפרים תמימים, סביב מיידעינו הישראלי. ההודי ירד מעל גבי הווספה, השתיק את כלם, ואמר להם:

"האיש שיושב כאן על הספסל הוא מהעם הנבחר! הוא יהודי! הוא חלק מהעם שהאלוקים בחר בו!"

כל הכפריים החלו להתרגש...

חלקם מיהרו להביא פרחים, וחלקם מיהרו לבתיהם להביא לו שקדים ואגוזים... מרוב התרגשות הם פשוט לא ידעו מה לעשות עם עצמם.

"אני מבקש שתבינו, המשיך הלה לספר את סיפורו האישי, ישבתי שם, חילונוי גמור, עם קוצים ועגילים, ואמרת לי לעצמי: על מה הוא מדבר? על מה התרגשות הקלה? מה זה עם נבחר? במה אני שונה מהם? הרגשתי כל כך לא טוב עם זה ונדרתי בלבי: הדבר הראשון שאני עושה כשאחזור לארץ, הוא לברר מה המשמעות של להיות חלק מהעם הנבחר? ממה הם כל כך מתלהבים?"

ואכן כששבתי ארצה ביררתי על מקום בו אוכל ללמוד על משמעות היותי בן העם הנבחר. שלחו אותי לסמינר של 'ערכים', וכך החל תהליך חזרתי בתשובה. עד כאן הסיפור שסיפר.

אומות העולם מכירים במעלתו של העם הנבחר. כולם יודעים שהיהודי הוא 'בן אלוקים'. הבעיה המרכזית היא שאנחנו לא יודעים את זה! אנחנו לא מכירים בייחודיות שלנו! אנחנו לא מתהלכים עם התחושה הזאת שאנחנו "בני אלוקים"!

איתות משמים

"כבוד הרב, פנה אליי יהודי מניו זילנד; מעשה נורא קרה לי, אך בגללו זכיתי לשוב בתשובה לאבי שבשמים!" כך אמר, ומיד המשיך וסיפר:

"באחד הלילות כאשר ישנתי, נראתה לי בחלומי דמות שאמרה לי פתאום: 'באתי לבשר לך שבנך מת בשנתו! כעת יש לך שתי ברירות - או להמשיך לישון, או לקום ממיטתך ולבדוק אם הדבר נכון. אבל בכל מקרה ואיך שלא תנהג - מצבו של בנך לא ישתנה'. כך אמרה לי הדמות ונעלמה.

"התעוררתי מיד וניגשתי למיטתו של בני, שם הבחנתי בו מוטל ללא רוח חיים. לאחר ההלם הראשון שאחז בי הבנתי שעונש זה נשלח לי משמים כתגמול על מעשי הרעים, ולפיכך החלטתי לחזור בתשובה ולקבל עלי עול תורה ומצוות". כך סיפר היהודי.

לשמע הסיפור הנורא לא התאפקתי ושאלתי:

"מה חשבת מיד כאשר גילית שהדמות שבחלומך דיברה אמת ובנך מוטל לפניך ללא רוח חיים? האם הדבר גרם לך לכעס? לטרוניה? לרצון להתמרד?"

אך היהודי השיב בפליאה: "מה הייתי מרוויח לו הייתי מתרעם נגד רצון ה' מה הייתה עוזרת לי ההתמרדות כנגדו? הלא הקב"ה

במה מפטירין

הפטרות השבוע:

"ויהי דבר ה' - בן אדם" (יחזקאל לו)

הקשר לפרשה: השבת אנו קוראים את 'פרשת פרה' שבה מוזכר מצות פרה אדומה וטהרת הטמאים באפר הפרה, וענין זה מוזכר בהפטרות שהשי"ת יטהר את בני ישראל באפרה של פרה אדומה, בצפייה לגאולה השלמה במהרה בימינו.

נצור לשונך

הוצאת שם רע

תולה ארץ על בלימה

כל אופני לשון הרע אסורים הם אפילו כשהדברים נכונים ומדויקים. העובדה שדבר מסוים הוא נכון, איננה פוטרת מן האיסור לדבר דברי גנאי או דברים העלולים להזיק.

הוצאת שם רע - דהיינו סיפור דברים שאינם אמת - עוונה גדול יותר והיא גרועה מלשון הרע, שהיא אמנם גנאי אך היא אמתית.

סיפור דברי גנאי שביסודם הם נכונים אך נוספה להם הגזמה או אפילו שינוי קל של העובדות - גם הוא בגדר הוצאת שם רע.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

התורה היא 'בגדו' של הקב"ה

"ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול"
(שמות לב, י).

אמר רבי אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו. מלמד שתפסו משה להקדוש ברוך הוא כאדם שהוא תופס את חבריו בבגדו, ואמר לפניו, רבוננו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול ותסלח להם (ברכות לב, א).

ברור ופשוט שדברי חז"ל אלה אינם אלא משל לשבר את האוזן, שאין להשי"ת לא גוף ולא דמות הגוף. אך יש לנו להבין מדוע נקטו חז"ל דוקא "תפסו בבגדו", כשרצו לבטאות את השתדלותו הגדולה של משה בתחנוניו והפצרותיו לחלות פני השי"ת שימחל לעם ישראל על חטא העגל.

בגד הוא לבוש שמטרתו כיסוי והסתרה. כשרואים בגד ולבוש אין יודעים מה מסתתר תחתיו. והנה ידוע שהתורה היא שמותיו של הקב"ה, כביכול כבוד השי"ת ושכינתו גנוזים בתורה, והיא שמותיו והשם מורה על עצם הדבר.

ותכלית העבודה היא קירבת ה' ודיקותו יתברך, כמאמר הפסוק "לאהבה את ה' א-להיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" (דברים יא, כב). אלא שלא יתכן להתקשר בהקב"ה באופן ישיר, לכך הוריד לנו הקב"ה את התורה ובה גזו את שמותיו ואת כבודו, ודרך התורה יש לנו אפשרות להתקשר בהקב"ה ולהידבק בו.

הרי שהתורה היא לבוש וכיסוי להקב"ה, שבאמצעותה נוכל להשיג ולהדבק בו כפי מיעוט ערכינו. ובה גזו הקב"ה את עצמו - אנא נפשי כתבית יבית - בהסתר ובהצנע. וכל אחיזתנו והקשר שלנו להקב"ה הוא באמצעות לבושו - התורה הקדושה. וכן איתא בתקט"ו תפילות לרמח"ל (תפילה רפז) - "אל יחיד ומיוחד... בחמשה ספרים של התורה שהם תורה אור, והם לבוש שלך שנאמר 'עוטה אור כשלמה'".

ומשה רבינו כאשר בא לחלות פני ה' שיסלח לעם ישראל ולא יכלם בחמתו, אחז "בבגדו" של הקב"ה - בתורה הקדושה וטען כלפי שמיא, הרי קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא, ולא נבראו שמים וארץ אלא בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית (רש"י בראשית א, א מהמדרש), כדי שיבואו ישראל ויקימוהו. וכדאיתא בזוה"ק (שמות ר, א) תא חזי, קודשא בריך הוא כד ברא עלמא, ולא ברא אלא בגין דיתון ישראל ויקבלון אורייתא. א"כ מה תועלת יש בכל הבריאה כולה אם ישראל יעדו ממנה, איזה זכות קיום יש לעולם ללא עם ישראל שתפקידם להביא את הבריאה לתכליתה - עסק התורה וקיומה.

וכשאחז משה "בבגדו" של הקב"ה בזאת הביע את הקשר האחדות והתלות בין קוב"ה אורייתא וישראל. משה רבינו מייצג את ישראל, "ובגדו" של הקב"ה היא התורה, וקוב"ה בכבודו ובעצמו מחוברים אחוזים וקשורים זה בזה ואי אפשר להפריד ולהינתק זה מזה.

פניני הפרשה

סגולת אמירת הקטורת

"ויאמר ה' אל משה קח לך סמים" (שמות ל, לד)

בזוהר הק' משבח רשב"י את סגולת אמירת פרשת הקטורת, וכך אמר רבי שמעון; אלו היו יודעים בני האדם כמה עלאי הוא מעשה הקטורת לפני הקב"ה, היו נוטלים כל מילה ומילה ממנו והיו עושים אותו עטרה על ראשם ככתר של זהב. ומי שעוסק בו צריך להתבונן במעשה הקטורת ואם יכווין בו בכל יום, יש לו חלק לעוה"ז ובעוה"ב, ותסתלק מיתה ממנו ומכל העולם וינצל מכל הדינים שבעולם הזה, מצדדים הרעים ומדינה של גיהנם ומדינה של מלכות אחרת.

ומוסיף עוד רשב"י שכאשר היה עולה הקטורת בעמוד עשן, היה הכהן רואה את אותיות השם פורחות באוויר ועולות למעלה באותו עמוד עשן. לאחר מכן היו כמה מרכבות קדושות סובבים אותו מכל צדדין עד שעלה באורה ובשמחה.

השלט שהניף רבי חייא

"מחלליה מות יומת" (שמות לא, יד)

בירושלמי מביא מעשה שרבי חייא ראה אדם אחד שתלש עשב בשבת, לאחר השבת הלך רבי חייא אצלו וכתב לו על פתקא "מחלליה מות יומת". ועל כך תמה היה הגאון רבי אליהו מוילנא; מדוע רבי חייא לא אמר לו מיד בשעת מעשה, ולמה כתב ולא אמר לו בפיו בעל פה?!

וביאר הגר"א שהרי מבואר בגמרא (מגילה כד, ב) שרבי חייא היה קורא לאות ח', ה'. וא"כ אם היה אומר לו את הפסוק בעל פה, היה נשמע "מהלליה מות יומת", וזה חירוף כלפי שמיא, ולכן כתב לו אחר השבת על פיתקא את הפסוק מחלליה מות יומת ולא אמר על פה.

תוספת שבת שומרת עלינו

"ושמרתם את השבת" (שמות לא, יד)

השמירה הזו, כך מובא ב"לקוט מאור האפלה" - היא לפני השבת ולאחריה, והוא אמרם: "מוסיפין מחול על הקודש". ומחמירין בין השמשות שקודם השבת ובין השמשות שאחר השבת, ועושין אותה 'משמרת' (גדר) שלא יעשו בהן מלאכה.

לאחר החטא - פרוחה הקדושה

"וישבר אותם תחת ההר" (שמות לב, יט)

זה שמשה שבר את הלוחות - אף על פי שאסור לשבור כלים בחמתו - מבאר רבי אברהם חזקוני בספרו "שתי ידות", על פי דבריו של המהרש"א בחידושיו למסכת שבת (דף קה, ב) שהקורע דבר טפל - ולא עיקר אין בו איסור.

ובתלמוד ירושלמי למסכת שקלים מובא, שבשעה שישראל עשו את העגל, אזי פרוחו האותיות מן הלוחות. נמצא אפוא, שבאותו שעה הלוחות היו כבר בגדר 'טפל' ולא 'עיקר'. ובכך אין איסור לשברם בחמתו.

כיצד אתה נשאר אדיש וקר?

ומעשה שהיה באברך ירושלמי שפרנסתו עלתה לו בקושי רב, ומצבו הכלכלי היה בכי רע. בליית ברירה הוצרך לכתת רגליים לארצות ניכר, להסתובב בין נדיבי עם ולהתרימם כדי להשיא את צאצאיו.

באחד הימים נכנס לביתו של עשיר גדול עתיר נכסים, וביקש את תרומתו. הלה החל לצעוק עליו צעקות רמות והפליא בו טעונוים קשים: "כיצד אינך מתבייש לבוא ולהתרים אותי? הרי אני עובד כל כך קשה על כספי. לא ישן לילות מרוב מתח ודאגה מעסקי. מבוקר ועד ערב אני עסוק בהצלחתם, ואילו אתה - בן ישיבה 'פרזיט', אינך עושה דבר... אינך מתבייש להעזי פניך לבוא ולדרוש ממני כסף?"

האברך עמד ושמע את הכל בשוויון נפש ובדומיה, מבלי להוציא כל הגה מפיו, ומבלי להראות שום סימני רתיעה. ואכן לאחר דקות ארוכות של צעקות, הוציא העשיר שלוש מאות דולר והעניק לו...

לפני יציאתו מהבית, שאל אותו העשיר: "אינני מבין אותך, אבקש שתסביר לי משהו: אני עומד וצועק עליך במשך דקות ארוכות, כיצד אתה נשאר כה קר ואדיש כאילו הדבר אינו נוגע ללבך כלל? וכי באמת אין זה מכאיב לך שאני צועק עליך?"

השיבו האברך: "אומר לך את האמת, לפני שיצאתי מהבית לאסוף כספים בחוץ לארץ, הצטיידתי ברשימה מסודרת של כתובות בהן אני אמור לבקר. אחת הכתובות שהופיעה ברשימה היא הכתובת שלך. במשבצת הערות נכתב אודותיך כך: 'האיש צועק רבע שעה, אולם בסוף נותן שלוש מאות דולר'. והיות שידעתי כי מצפה לי מתנת יד הגונה לאחר קיתון הצעקות, הרגשתי שהצעקות הן רק 'היכי תמצאי' כדי לקבל את התרומה, והוקל לי לקבלן".

זוהי בדיוק נקודת האמונה. **כאשר האדם קובע בליבו שהכל מתוכנן ונעשה בגזירת עליון, הקשיים אינם מעיקים עליו!** האמונה הזאת נוטעת בו את ההכרה שזהו חלק מהתהליך שהוא אמור לעבור, והכל לטובתו. הידיעה הזאת מחזקת אותו ונוסכת בו תקוה לעבור את הקשיים בצורה קלה יותר.

חיים'. פעמים נדמה לאדם כי אין דין ואין דיין, כי השם יתברך חלילה מגביה רשעים ומשפיל צדיקים, או שדבר פלוני שארע עמו הוא צרה עבורו, ועומד ותמה מדוע מגיע לי כל זה? הדין הוא היושר בהנהגת העולם?

אך האמת היא שחיי האדם כאן קצרים מכדי שאכן יספיק להיווכח בעיני בשר כי "משפטי ה' אמת צדקו יחדו". ראיית האדם צרה בהיקפה מלכלול את כל פרטי ההנהגה כדי להבין את עומקן ויושרן של דרכי ה'.

אמנם, אילו היה הקדוש ברוך הוא מאריך את ימיו של האדם ופוקח את עיניו, היה מבין ורואה בחוש את הסדר המופתי שעל פיו מתנהלת הבריאה, בחיי הפרט ובחיי הכלל, והיה עומד ומשתומם נוכח אמיתות ההנהגה ויושר הדין. "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא".

עצה נפלאה כיצד להגביר אצלנו את האמונה בהשגחה פרטית, מביא רבי אליעזר טורק שליט"א בספר 'אוצרותיהם אמלא' - מתוך מכתב שכתבו מאורי הגולה, מרנן הגאונים רבי משה פיינשטיין ורבי יעקב קמינצקי זכר צדיקים לברכה, כהקדמה לקונטרס העוסק בענין השגחה פרטית. תוכן הדברים כך הוא:

כל אדם ואדם נפגש במשך חייו במקרים רבים, שהוא חש בעצמו כי נחלץ בדרך נס מצרה או צוקה שהתרגשה עליו, ונפגש כל העת באין ספור חסדים גלויים שמזמן הקדוש ברוך הוא לידיו, כמו דבר מה שהוצרך לו בדחיפות בדיוק ברגע זה וכדומה, והוא עומד נפעם מההשגחה הפרטית שנכח בה בחוש מול עיניו.

כמה רצוי וחשוב הדבר לרשום אותם ברשימותיו האישיות לזיכרון, כדי שכל פעם שיתמודד עם בעיה דומה או צרה כזו או אחרת, יוכל לעין ברשימותיו ולהתחזק בביטחון בקדוש ברוך הוא - דווקא מתוך המקרים האישיים שאירעו עמו בעבר. זוהי עצה טובה בשביל האדם, להחדיר בלבו את האמת הפשוטה ואת ההכרה הברורה שאין עוד מלבדו, ואין הקדוש ברוך הוא מסיר את השגחתו הפרטית מעמו אפילו לרגע אחד.

"וכך גם, מעיד הרב טורק שליט"א, שמעתי מהגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, בעל 'משמר הלוי', בשם מרן הרב מבריסק, הגרי"ז הלוי סולוביציק זצ"ל: יותר מאשר יכול האדם להשיג על ידי ספרי מוסר העוסקים בענין אמונה ובטחון, מסוגל האדם להשיג מהמתרחש אצלו אישית".

פעמים רבות אנו רואים דברים שונים שנעשים בעולם, מבלי שיש לנו איזושהי הבנה או השגה על מה ולמה עשה ה' יתברך ככה, לאיזה צורך ולאילו תכלית. אולם כעבור תקופה, פעמים אף תקופה ארוכה ביותר של שנים רבות, לפתע מתייצבת למול עינינו התמונה במלואה, שמובילה אותנו לראות בחוש את יד ההשגחה העליונה, שסבבה את כל הסיבות לתכלית מסוימת. אז מבינים למפרע ששום פרט לא ארע לחינם, כל המקרים והמאורעות שמשו כהכנה וכהקדמה, כדי שיעשו על ידם תשועה ופורקן לישראל, לכלל ולפרט.

אומר ה'חתם סופר' זיע"א, שנקודה זו מרומזת בפסוק בפרשתנו "וראית את אחרי ופני לא יראו". כלומר, אם רצונך לראות את השגחת ה' יתברך, אל לך לצפות לראות כל מקרה מהו פשרו ומטרתו מיד, היות ו'פני לא יראו'. רק לאחר שהגיעה תכלית הדבר, פעמים שאז נשזרים ומשתלבים למול עינינו כל הפרטים בשלימותם, ונתן לראות ולהבין למפרע לאילו כוונה היו הסיבות והעניינים שסובב הבורא - בבחינת 'וראית את אחורי'.

מין ה'חפץ חיים' זצ"ל המשיל זאת במשלו הידוע:

בשבת אחת הגיע עובר אורח לעיר פלונית, וראה כיצד גבאי בית הכנסת מחלק את העליות והכיבודים. הסדר שהגבאי קבע לדעתו היה משונה מאד בלשון המעטה. כך שבסוף התפילה פנה אל הגבאי ותמה בפניו מדוע כיבד את פלוני על פני אלמוני, ומדוע הקדים את זה לפני זה, ובכלל מדוע אינו מעלה לפי סדר הישיבה, וכך כל אחד ידע מתי תורו ולא יבואו לידי מריבה.

וכך השיב לו הגבאי:

"הנה כבודו בא לשבת אחת ועל כן יש לך קושיות, התכבד והישאר כאן כמה שבתות, או אז תיווכח לדעת כי פלוני כבר קיבל בשבת הקודמת, וכי אלמוני יש לו בשבת זו שמחה או יארציט וכדומה. אז תשכיל להבין כי השיקולים ואמות המידה כיצד לתת את הכיבודים בכל שבת, הינם רחבים בהרבה מכפי שאתה חושב".

כך הם חיי האדם בעולם הזה, אמר ה'חפץ